

Basilíca paleocristiana de Sant Llorenç

Guardiola de Berguedà

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Monestir de Sant Llorenç
Emplaçament: A l'hort de migdia del monestir davant de la font i a l'entrada del conjunt
Alçada: 773,4

Coordenades:

Latitud: 42.23479
Longitud: 1.87527
UTM Est (X): 407195
UTM Nord (Y): 4676458

Classificació

Número de fitxa: 08099-99
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Jaciment arqueològic
Estil / època: Paleocristià Visigot
Segle: VII-VIII
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: Fins l'abril de 2016 es conservava visible a l'entrada del monestir, però la darrera campanya efectuada el 2016 van decidir de cobrir les restes amb geo tèxtil i rebliment indefinit.
Protecció: Física
Número inventari: SI. Núm. 6437 de l'Inventari de Patrimoni Arqueològic de Catalunya
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Restringit
Ús actual: Científic
Titularitat: Privada

Titular: Parròquia de Sant Llorenç. Plaça de l'església núm 1. 08694
(Guardiola de Berguedà)

Fitxes associades:

Eremitoris de Sant Llorenç

Autoria de la fitxa Pere Cascante i Torrella

Data de registre de la dt., 08/08/2017 - 02:00

fitxa:

Descripció

L'església associada és un petit edifici de planta rectangular situat a l'antic hort de migdia, orientat d'est a oest, i dotat de tres naus. N'hem recuperat les traces durant les campanyes dels anys 2000 i 2002: restes d'un absis lleugerament ultrapassat i les cambres quadrades laterals inscrites en una capçalera tripartida rectangular, gairebé la meitat meridional del mur de tancament de la nau de migdia i també l'empremta deixada en el terreny natural pel mur lateral de la nau de tramuntana, absolutament arrasat en una fase posterior.

Observacions:

Aquestes esglésies de capçalera tripartida i recta, formada pel santuarium amb l'altar al centre i dues cambres laterals, generalment funeràries, sense que l'espai central absidal sobresurti de la façana de llevant de l'edifici, són freqüents a Síria, on probablement s'originen, i a l'Àfrica del Nord. Paral·lels més propers els tenim a la basílica de Son Bou (Menorca), vinculada a aquestes estructures tan escadusseres hem documentat una necròpolis d'inhumació. S'hi van excavar 17 sepultures, agrupades en fileres enfront de la façana de llevant de l'església, orientades d'est a oest, amb el cap de l'inhumat a ponent i, majoritàriament, amb uns trets tipològics similars: 13 eren tombes en caixa de còdols disposats en sec o caixa de lloses de planta rectangular i coberta de lloses disposades planes. En 5 d'aquests casos es va documentar un traçat antropomorf de la capçalera, realitzat amb còdols o llosetes falcades en posició vertical, i en altres 2 es reconeixia un llit de lloses planes al fons. Pel que fa a la resta, 3 de les sepultures tenien un perfil rectangular o trapezial amb els cantons arrodonits i retallades a la roca tosca o aprofitant diàclasis del terreny natural, i una darrera, la més destacada, és un sarcòfag antropomorf construït a base de blocs de pedra i morter, coberta de lloses de pedra segellades amb morter de calç, i situat a tocar de l'eix de la capçalera ultrapassada. Tota la necròpolis excavada presentava unes característiques formals i una disposició topogràfica —la ubicació de les tombes delimitant el perímetre exterior de l'edifici religiós és molt il·lustrativa— que permeten fixar el seu ús entre els segles VII i VIII, datació que esdevé un terminus ante quem pel primer temple bastit a la plana de Sant Llorenç i que no desdiu, com hem vist, de les cronologies atorgades a aquesta mena d'edificis.

Història

Aquestes esglésies de capçalera tripartida i recta, formada pel santuarium amb l'altar al centre i dues cambres laterals, generalment funeràries, sense que l'espai central absidal sobresurti de la façana de llevant de l'edifici, són freqüents a Síria, on probablement s'originen, i a l'Àfrica del Nord. Paral·lels més propers els tenim a la basílica de Son Bou (Menorca), i a la primera església de Santa Margarida de Martorell (Baix Llobregat), per ara sense data concreta, tot i que s'hi han recuperat monedes d'època constantiniana, que circulen fins ben entrat el segle VI, i que està associada a una necròpolis annexa dels segles VI i VII. López, Caixal (2008)

Bibliografia

LÓPEZ MULLOR, A., (1991): La excavación del monasterio de Sant Llorenç prop Bagà. Campañas 1984-1989. Quaderns Científics i Tècnics, 3: Simposi Actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X al XVIII): I. La intervenció arquitectònica. II. La recerca arqueològica. Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. Barcelona p- 67-90. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À. (1987): Monasterio de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà, Barcelona). Novedades arqueológicas. II Congreso de Arqueología Medieval Española, Madrid. P- 339-348. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À. (1995): "Monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Excavacions arqueològiques. Campanyes 1984-1989". Quaderns Científics i Tècnics, 6: Investigacions arqueològiques i històriques al Berguedà (II). Sant Llorenç prop Bagà. Sant Quirze de Pedret. Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. P-24-177. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À. (1999): "Nous descobriments arqueològics al monestir de Sant Llorenç prop Bagà". L'Erol, 61. Berga p- 21-30. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À. (2000): "Resultats dels darrers treballs d'excavació al monestir de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà)". Actes del I Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna de Catalunya. Igualada, 13-15 de novembre de 1998. Barcelona p-472-488. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À. (2002): "Darrers treballs d'excavació al conjunt del monestir de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà, Berguedà)". Lambard. Estudis d'art medieval, XIV (2001-2002). Institut d'Estudis Catalans. Barcelona.p- 47-74. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À.; VILA, J.M. (2003): El monestir de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà). Assaig d'evolució històrica. Actes del II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya. Sant Cugat del Vallès, 18-21 d'abril de 2002. Vol. I. Barcelona.p- 35-48. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À. (2004): Las excavaciones en el monasterio de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà). 2ª Bienal de la Restauración Monumental. Vitoria-Gasteiz, del 21 al 24 de noviembre de 2002, Academia del Patal, Fundación Catedral de Santa María. Vitoria p- 203-209. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, À.; VILA, J.M. (2007):El recinte medieval del monestir de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà). Campanyes arqueològiques dels anys 2000-2004. Actes del III Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya. Sabadell, 18-21 de maig de 2006. Vol. II. Barcelona.p- 585-604. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL, A (2002).: Memòria de intervenció arqueològica a Sant Llorenç prop Bagà. Campanya 2002. Diputació de Barcelona, Servei de Patrimoni Arquitectònic Local. LÓPEZ MULLOR, A.; CAIXAL MATA, A. (2001-2003); Memòria de les excavacions al conjunt del monestir de Sant Llorenç prop Bagà (Guardiola de Berguedà, Berguedà). Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. DDAA.(2008): Guardiola de Berguedà. Monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Memòria de les excavacions arqueològiques. Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. VILA CARABASSA, J.M. (2000). Monestir de Sant Llorenç prop Bagà(Guardiola de Berguedà). Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona.DDAA (2014). "Nou monestir de Sant Llorenç". Restaurar o reconstruir. Actuacions del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local en els monuments. Memòria SPAL 2002-2012. Vol I. Barcelona.p- 455-484

